Winterswijk, 30-06-2025

Aan:
Het College van Burgermeester en Wethouders
Postbus 101
7100 AC Winterswijk

Betreft: Uw adviesaanvraag ‘Achterhoekse aanpak wonen en zorg’

Geacht College,

Begin juni 2025 ontvingen wij de concepten van het ‘Achterhoeks Plan van Aanpak Wonen, Welzijn en zorg 2025-2035’ en de ‘Regionale afspraken evenwichtige verdeling huisvesting urgente aandachtsgroepen Achterhoek’. Op de vergadering van 23 juni j.l. hebben wij naar beleidsmedewerker Gea Rauwerdink kort op deze stukken gereageerd. Ter vergadering ontvingen wij de juni-versie van deze documenten en de nota ‘Afsprakenkader ouderenhuisvesting Achterhoek’ van 29-11-2024. Het verzoek was vóór 1 juli ons advies over de drie stukken te geven. In deze brief bieden wij ons advies aan.

Algemeen:

- De documenten schetsen een beleid dat flinke slagen wil slaan. Dat ondersteunen wij van harte. Slagvaardig beleid is broodnodig; wij horen uit onze omgeving al jaren geluiden over moeizame huisvesting van inwoners. Heel goed dat de gemeenten hier gezamenlijk in optrekken. De nota’s schetsen een goede koers die perspectief biedt aan de belangrijkste urgentiegroepen. Complimenten ook voor hoe alle doelgroepen/bewoners van de Achterhoek meegenomen worden.
- Er is terecht veel aandacht voor wat het betekent om ouderen geclusterd te laten wonen. Zorg is immers vaak gemakkelijker leverbaar in deze woonvormen. Ook wordt de evenwichtige verdeling over alle urgente aandachtsgroepen en gemeenten benoemd. Dit ‘Fair share’-beleid lijkt een goed uitgangspunt te zijn.
- We waarderen ook de aandacht voor nultreden- en levensloopgeschikte woningen, het gebruik van technologie ter ondersteuning van zelfstandig wonen en de inzet op regie voor inwoners en zorgzame buurten.
- De vraag dringt zich wel op: hoe realistisch is dit alles? Wat mist is een scherpe analyse van de context waarin de realisatie plaats moet vinden, zoals de sterke prijsstijgingen, het Gelderse stikstofbeleid, de problemen met het elektriciteitsnet en zo voorts. In de stukken komen dit soort onderwerpen voorbij als ‘kritische succesfactoren’. In onlangs geactualiseerde woningbouwafspraken 2025-2034 van de Achterhoekse gemeenten (17 april 2025) is aangegeven dat het Rijk, de provincie en de gemeenten meer in samenwerking gaan werken aan een gestructureerde aanpak en rapportage rond de randvoorwaarden. Geeft dit alles voor gemeenten als Winterswijk reden tot optimisme? Ons advies is daar duidelijker over te zijn. Geef daarbij – naast de in de nota’s gepresenteerde ambities – aan wat te realiseren is bij een tegenvallende context en wat dat betekent voor de bewoners.

- In verband met het punt hiervoor: er zijn al eerder nota's verschenen, zoals de 'Regionale Woondeal 2022-2030 Achterhoek' en de 'Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030'. Ook zullen de individuele gemeenten en inwoners de afgelopen jaren niet stil hebben gezeten om huisvesting te realiseren. Wat wij enorm missen is een hoofdstuk met een schets van deze ontwikkelingen, de resultaten en een gedegen evaluatie van de vorderingen. In hoeverre lukt het om gemeentelijke ambities waar te maken en initiatieven van bewoners te benutten? Wat zijn de succesfactoren en de knelpunten (landelijk, regionaal, lokaal, zowel in het beleid als in de uitvoering)? Ons advies is om zo'n evaluatie-hoofdstuk aan de documenten toe te voegen. Dat levert twee dingen op:
    - Het leert welke obstakels er vooral liggen en hoe die mogelijk zijn te omzeilen. In het beleid en de uitvoering kan dat dan meer aandacht krijgen.
    - Het laat zien wat gemeenten al voor elkaar hebben gekregen en hoe ze dat hebben gedaan. Voor deze gemeenten is de regionale opdracht om hun 'fair share' te leveren dan misschien minder groot dan nu op papier lijkt.
- Kijken we naar de cijfers, dan wordt duidelijk hoe groot de opgave voor de gemeente Winterswijk is: 1332 nieuwe woningen de komende tien jaar, voor ouderen zo'n 700 woningen in 2030 (aangepast, nieuw, geclusterd, enz.), voor de urgente aandachtsgroepen 64 per jaar. De cijfers roepen de nodige vragen op. Gelden die 700 en 64 woningen bovenop wat de gemeente nu al doet? Wat betekent dit beleid voor het aanbod van de overige groepen, zoals jongeren? Welke plannen en initiatieven zijn er in de gemeenten nog meer? Wij hebben begrepen dat Winterswijk een lokaal volkshuisvestingsprogramma maakt waarin de regionale afspraken zijn verwerkt. Ons advies is dit programma met voorrang op te stellen, om zo snel mogelijk meer helderheid te geven.

Op onderdelen van de nota 'Achterhoeks Plan van Aanpak Wonen, Welzijn en Zorg 2025-2035':

- Pag 13 over stimuleren mantelzorgers. Er bereiken ons geregeld signalen dat bewoners van Winterswijk veel obstakels tegenkomen in het realiseren van pre-mantelzorgwoningen en generatiewoningen. Gemeentelijke informatie op internet wekt de indruk dat de Achterhoekse gemeenten hier verschillend beleid in hebben. Waarom is dat zo? Advies is als ambitie te formuleren: de slagvaardigheid van elke gemeente vergroten door de voorlopers als voorbeeld te nemen.
- Pag 20. De 'Buurtverbinder' is een mooi streven. Maar breng goed in kaart of de buurtverbinders die er al zijn bij gemeenten in het land inderdaad werken. Risico is immers dat er een functionaris bijkomt die geld kost, terwijl die middelen misschien beter naar concrete steun of alternatieve voorzieningen hadden kunnen gaan. Kijk bijvoorbeeld of er een alternatief is om buurtverbindende voorzieningen te financieren, zoals een buurtwinkel (zelf boodschappen doen met de bijbehorende contacten kan bijdragen aan het welbevinden van oudere bewoners) of een koffie/huiskamer.
- Paragraaf 3.2, over voldoende passende woonruimte voor aandachtsgroepen. Mensen met een beperking worden niet als aparte doelgroep erkend, wat risico geeft op uitsluiting. Dat telt des te meer omdat geen van de drie nota's meetbare doelen of evaluatie-instrumenten bevatten voor toegankelijkheid van het

woningaanbod voor mensen met een beperking. Hierdoor mist een expliciete borging van toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Advies: zet op dit punt aanvullende stappen in beleid, uitvoering, monitoring en participatie.
- Pag 31. over verkennen wonen en zorg in buitengebied. Er staat: we organiseren gesprek met bewoners, we zetten in op bewustwording, stimuleren projecten en creëren platform voor kennisdeling. Dat klinkt nogal vrijblijvend. Advies is hier acties te noemen die tot concretere resultaten zullen leiden. Wat zijn de ervaringen met het eerdere project 'Buitengebied zoekt bewoners?' Wat is daarvan te leren? Zijn er bij andere gemeenten concrete voorbeelden van acties die tot successen leiden?
- Paragraaf 4.4: In hoeverre is de paragraaf over financiering een duidelijk kader voor een stevig uitvoeringsprogramma? Het leest als een nogal onzeker verhaal. Geef hier een duidelijker kader aan.

Op onderdelen van de nota 'Regionale afspraken evenwichtige verdeling huisvesting urgente aandachtsgroepen Achterhoek':
- In het begin van het document wordt gezegd: 'In dit regionale afsprakenkader hebben we gezamenlijk onze uitgangspunten vastgelegd'. Betekent dit dat het geen afspraken over gezamenlijke maatregelen zijn, maar een soort principes waarop beleid wordt gebaseerd? Hoe bindend is dit? Advies: wees hier helder over.
- 'Uitstromen uit beschermd wonen instelling' klinkt mooi op papier, maar dit kan door mensen met een verstandelijke beperking veel problemen geven voor de buren/woonomgeving doordat deze doelgroep zeer beperkt eigen oplosvermogen heeft. Ze dienen te allen tijde terug te kunnen vallen op begeleiding. Dus er is echt maatwerk vereist voor uitstroom van deze doelgroep omdat er in de huidige samenleving al overlastgevers genoeg zijn in buurten doordat de hele woningmarkt op slot zit.

Op onderdelen van de nota 'Afsprakenkader ouderenhuisvesting Achterhoek':
- Pag 4. over het realiseren van de opgave met nieuwbouw en aanpassing bestaande woningen. Naast onze eerdere opmerking over wat er met 'Buitengebied zoekt bewoners' is geleerd, is ons advies te kijken naar de aanpassing van nieuwbouwplannen. De media spreken van nieuwbouw die vooral is bestemd voor starters en gezinnen in het middensegment. Maar nieuwbouw voor ouderen zorgt voor ruimte voor andere groepen in de vrijkomende woningen. Hoe zit dat bijvoorbeeld met de plannen voor Wijk de Rikker 4?

Graag ziet de ASD uw schriftelijk reactie op ons advies tegemoet. We zijn daarbij vooral benieuwd naar de mate waarin u de door ons aangedragen punten in het vervolgproces ter harte kunt nemen.

Met vriendelijke groet,
De Adviesraad Sociaal Domein Winterswijk,

Rianne Stemerdink, Voorzitter